

136408

SÁLAMON ERNŐ

GYÖNYÖRŰ SORS

VERSEK

OSZK

Országos Könyvtár

TIPOGRAFIA ERNEST RÉVÉSZ, TÁRGU-MUREŞ
1937.

Átadva : O. Sz. K.-nek
35.568-1940. IV számú
V. K. M. rend. alapján.

SALAMON ERNŐ

GYÖNYÖRŰ SORS

VERSEK

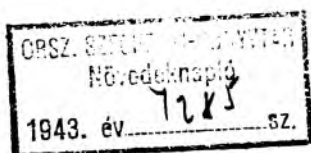

TIPOGRAFIA ERNEST RÉVÉSZ, TÁRGU-MUREŞ
1937.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

136498

Feleségemnek

Országos Széchényi Könyvtár

EGYSZERŰ

Mint az útszéli víz, maradok,
mint az útszéli víz, megyek,
nézz belém, megragyogok
s eltorzulok veled.

Mint az útszéli víz,
füvetlen, díztelen,
élek magányosan,
élek egyszerűen.

Ízem érezheted,
a színem láthatod,
magad itáthatod,
a lábad moshatód.

Sima, ha simogatsz,
süket, ha megcsaholsz,
megérthetsz, ha akarsz,
elérsz, ha lehajolsz.

Országos Széchényi Könyvtár

KOMOR KÖSZÖNTÉS

Jó a nap és rásüt
a mi barakunkra,
ülj ki, apám, ülj ki,
kicsinyke padunkra !

A pincelakásban
egyre csak öregszel,
ülj ki, apám, ülj ki,
hátha megmelegszel !

Egyre csak öregszel,
hátha megmelegszel,
hátha mégsem halsz meg,
tovább élsz ezegyszer.

Menj ki, apánk, menj ki,
hónapja síratunk.
Hónapja síratunk,
éve gyászban vagyunk.

Országos Széchényi Könyvtár

SZÉKELY MUNKÁSDAL

Öreg János cirkulás
meghalt tegnap este,
ezután csak innapol,
nem szigorog teste.

Ezután csak innapol,
én is innapolnék,
én is csak úgy nyugudnék,
nem is robotolnék.

Kotlós kútja adj vizet,
köpj penészt fala ki,
mért is tudott falni ő,
mért tudott harapni ?!

Jobb, ha a férfi innapol,
ha földbe eresztik,
nem ehetik rogyásig,
nem ihatik vesztig.

Országos Széchényi Könyvtár

NÓGATÓ

Nagy Istvánnak

— Kelj fel, fiam, az ágyból,
kútra kéne menni,
vederünket kút vizével
kéne tele merni,

megfagytak az ablakok,
hogy is mehetnék ki,
keblem vérét kiköpném,
a lelkem köpném ki,

nincsen hárász vállkendőm,
nincs kabát fejemre,
kelj fel, fiam, jó fiam,
ne aludj vesztémre !

— Már csak járj, öreganyám,
fagyos télen kútra,
két kezem a jeges szél
kékre meggyalúlta,

negyvennyolcas stafli a
balkezem ütötte,
csonttá fagyott deszka bogát
a szemembe köpte.

Már csak járj, öreganyám,
kútra vizet hozni,
már csak járj, öreganyám,
fiadra foltozni,

már csak élj, öreganyám,
szolgának, öregnek,
szolgálj erős fiadnak,
kemény legényednek !

FÖLDNÉLKÜLIEKNEK

Bányai Baumgarten Lászlónak

Kijut bizony minduntalan
a búcsúzásból,
nem nyugodhatsz, hajléktalan,
se itt, se máshol,

padlásod lim-lomát cipeld,
vidd el magaddal,
nem vagy magad, ha együtt vagy a
rongyaiddal.

Az ágy siróját ne feledd,
veled költözzék,
veled rongyolják a szelek,
veled kötözzék !

Százegy kínoddal, egyedül,
nyomorulj, jobbágy !
kölyök s kamat fejedre gyűl
s nagyon hű hozzád !

(Keserű szájba kis falás,
se kerülhet e tájon !
Kell, hogy a világba láss,
itt, ne a másvilágon !

Kell, hogy odúdból kinézz,
figyelmezz az időre,
rikolts rá minden gyülevész
rablóra, lebzselőre !)

BIZTATÓ

Köves Miklósnak

Korán reggel felriadj,
de a zsákot ott ne hagyd !

Víz a tálban hadd várjon rád,
borzas asszony csak szóljon rád !

Gyermek csak kiáltson rád !
Zörögjön csak az anyád !

Nem vág a fűrész foga ?
Kít állíthatnak oda ?

Nem forog a cirkula ?
Nem vág rajta Kiss Gyula !

Nem sivít a szalagfűrész ?
Igy határozta a gyűlés !

Igy határozták a szolgák :
többé a deszkát nem tolják.

Nem huzzák többé a fát
koptatni a cirkulát.

Korán reggel felriadj,
de a zsákot ott ne hagyd !

Süt a nap kinn, várj, pihenj,
rétre burjánt szedni menj,

margarétát, szárnyas sóskát,
kutyatejet, fecskepóstát.

Friss zöld füvet indulj szedni
tizenegyig melegedni.

Tizenkettő üres has,
déli egyig csak nyughass.

Másnap egyig várj, ha kell,
még egy hétig tűrj, ha kell,

s még tíz évig fuss a hustul,
(ha pusztulsz még ötszáz pusztul)

de a gyárba ki ne menj,
halj meg éhen, de pihenj !

Szóljon rád a borzas asszony,
gyermek sirással nyuvasszon,

te csak ülj, ha ülni kell,
te csak tűrj, ha tűrni kell.

addig, míg az irodárul
üzennek: jőjjön Nagy Káruj,

s jöhet ötszáz Kiss Gyula,
forogjon a cirkula.

Fúj a gátter, búj a szíjj,
emberi a munkadíj !

SZÁZ TOROKBÓL

Kacsó Sándornak

Akarjuk a békét !
Kívánjuk az áldást !
De hej ! káromlást lehel a hegy,
és a víz
kiáltást !
Búval, nehezekkel,
futjuk meg a pusztát
s odacsapó talpunk útját,
még százezrek futják !
Nincsen maradásunk,
nincs pártoló isten,
ember sincsen, isten sincsen,
aki megsegítsen !
Ki se kérdez minket :
Hé, te sánta jószág,
te is ítt élsz, hogyan
véled,
mint legyen az ország ?
Városban, vidéken,
réten,
hegymelléken,
jól megszövik sorsunk
rendjét,
meg azt, igen szépen.
Uri
cífraságnak,
épen azért mondjuk :
az uraknak
legyen immár,
más baromra gondjuk !
Őszi piszok gyül meg,
fátlan ház ijesztget,
régén szerzett nyomorúság,
elringat,
megrenget !

Piros vér
szívárog
mellből
ajkainkra,
zúgva,
szidva
fülel a nép
a sóhajainkra !
Már minékünk
más nincs,
mint gyerek,
ijedtség,
betegségünk :
fegyver !
az éhségünk :
szentség !

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KOLÓNIA

Méliusz Józsefnek

Szél harap a fádba,
fordulj a szalmádra,
tégy az üst alá szenet.
Mogorva vidék, zord emberek.

— Nem bontunk ma kásztát,
eső van, hát nyugodjék.
A napszámos munkást
haza hajhászták.

Hazaküldték, hazament,
drótra jár az ajtó,
félre fut a füst,
könnyet csíp a szaga bent.

Hotyera Pál nyugszik,
Oprea nyugodik,
nyög, bajlódik, mondogat,
kezére bujik.

Jó pénztől elestünk,
síkos a sár, fogas szél,
fűtyülj eső, alhassunk !
Rég nem esett, testvér, ilyen :
munkanapon ülni !

KESERGŐ

Mint a szájban a lyukas fog,
eltengődöm, hogyha hagytok,
el én, valahogy !

Lusta csorda sarkán járok,
megrikát por, megbánt árok
és megtúr a bot.

Mint ablakba rakott gyertya,
olyan puhára kevert a
kevés kereset.

Fuvó mellem erejének
dühöt okádnak a vének
s ifju vétkesek !

Pinceszagu tömegházban,
egyedül fetrengék lázban,
árván hagyatok,

én se telet, én se sarát,
én se nyarat, napsugarát,
már nem láthatok !

Már az én nevem : utolsó,
nem törik el, hej, a korsó,
pedig sok vizet

mert ki másnak. Csak cselédnek
hínak gazdáim, míg élnek
és meg nem fizet

semmiféle hatalmasság !
Nékem nem terem igazság,
társam, felesem !

Lekaszálta más a búzát,
piros keserűség húz át
szegény telkemen !

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

SZEGÉNY-ÉNEK PUSZTULÁSKOR

Megöregszik az idő,
víz jár altatónak,
megbutul a kerti kő,
sáros lesz a hónap,

meglátogatgat a sár,
szél fúj a kabátban,
kenyértelen a kosár,
a dél puliszkátlan.

Kövér házban gyül a láng,
óvatos a pénzes,
vizes láz terül alánk,
vizes és penészes.

Ezer ősz óta fáj így,
ez az elhagyottság,
a kehes, rühes, irigy,
rondító konokság.

Az ember hülésbe tapos,
melle vért ereszt át,
szeget üt a lakatos,
az asztalos deszkát.

Rongyos, foltos, véresek,
minden megfullasztott !
Nyugdíjasok ! Béresek !
Munkások ! Parasztok !

DAL

Összedűlsz-é deszkaágyam ?
Elhállok a havon lágyan !

Korhadsz-é penészes ablak ?
Elkorhadhatsz, itt nem hagylak !

Kékjegü kút nem adsz inni ?
Elszomjazunk tavaszig mi !

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1514.BÖL ÉNEK

Kemény az életünk, kedvesem, kedvesem,
a mező fűvének, a fenyő tűjének,
kőszőrű kövének, deszka bútűjének
könnyebb, hej, a dolga !
De élünk szívesen,
nem is türelmesen,
izmos munkáskezünk,
szegény szeretetünk
dolgunk fordulását
erősen pártolja !

Kedvesem, kedvesem sok teher van rajtunk,
szekér kerekének, nagy fa gyökerének,
síró nő szívének, sós lélegzetének
hej, véznább a terhe !
Vetődünk, sóhajtunk,
méreg rágja ajkunk,
se falu, se város
nem hajlékol már most,
gödrökbe bujhatunk,
ez az urak terve !

Lelkem, lélegzetem pusztulnánk, pusztulnánk.
Sorvad a gyerekünk, gyász világol nekünk,
rothadva nevetünk, zokogunk ha eszünk,
jutánk bő romlásra !
Jaj, rág mérges fulánk,
tüske s láng a gúnyánk,
vesztünket szeretik,
nagyon siettetik :
hullnánk egyre másra !

Édesem, édesem, sehol a gabonánk,
más csürben a magja, más foga harapja,
kapja úr magzatja, eszi, ropogtatja,
nem éhező kapja !
Mű baromként vonánk,
kötözénk s oldozánk,
csurgótt verejtékünk,
nem álltunk s szemléltünk,
urunk jól láthatta !

Kedvesem, kedvesem, kiverjük a szemít ?
Máglyát hordjunk össze, égessük kötözve,
hogy a jövő őszre, mező s gyár erőse
béklyót tudjon oldni ? !
Mint kít ura fenyít,
ez ebek seregít,
eddig gyáva ostor,
száz izmos karokról
— vonyítva, rétfegve —
serkentse dalolni ?

Sorsom osztályosa, már inkább a rabság !
Sóbányák aljába, szűk vár udvarába,
tömlőcök dohába, poklok rokonába
engem elvigyenek !
De aljas vigasság
torát ne állhassák,
tűnő éltem után,
rab robotom után
szegénytől, munkától,
s bútól idegenek !

MOGORVA NYÁR

Brassai Viktornak

Mogorva nyár,
letörő ág, rideg hegy,
van sodra már
sötétvörös vizeknek.

Kelj, ne heverj !
zendül szava a tájnak.
Pöröly s gerely
felel vissza imádnak.

Pernye, üszök,
rongy, vér, seb, bú kísérnek,
zsindely s küszöb
batyudban el nem férnek.

Lesnek, vigyázz,
parancs, bot, bosszú, vétek,
bús bőjtí gyász
és huligán cselédek.

Ne menekülj
földbe, rögökbe, fába,
ülj, ne repülj
csendesebb, jobb hazába.

Hegynek, rögnek
támasztjuk izmos hátunk,
sziklát löknek
szavaink, ha kiáltunk :

Kolera ! Vész !
Járvány ! Éhség és inség !
Acél, serét,
ólom dagassza pincéd !

DAL

Szétkotorta tüzhelyünket
vézna léc,
ha felszítod tüzeinket
elalélsz,

meg ne lesd zord álmainkat
felrivallsz,
el ne dudold dalainkat,
belehalsz !

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

DAL DECEMBERBEN

Szép szeretőm itt a kék december,
elrepül a zordon krivecekkal,
jókedvem a havasi virág,
rongy a levél, szégyelli az ág.

A felhőket rekedt hangok taszítják,
ilyentájban özvegyek a sziklák,
fázva zúgnak a jeges vizek,
sötét órán közelg a hideg.

Kis kályhádba piros szenet hordok,
(ki tavaszig élél az lesz boldog)
ülj eléje gyöngé szeretőm,
tépődni a maradék időn.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

EGYSZERŰ SZERELMES ÉNEK

Csirikának

Ugy szeretném szerelmedet
meghálálni, de nem lehet,
se csillagot, se kenyeret,
nem felezhetek meg veled.

Csak pocsolyát, nem kútvizet
kap száraz szád, szomjas szíved.
Nem ragyogás a szerelem,
árnyék vagyok a szemedben.

A szobánkba nem süt a nap,
de sűtnek a durva szavak.
Nem én mondom, ne higyj nekem,
oly könnyen elkeseredem.

Sűtnek a süket éjszakák,
felsír az ajk, megszúr az ágy,
az óra áll, perc nem telik,
megfúl az ember reggelig.

Sokat ríkatlak kis madár,
de Te ne sirj, mert sirni kár,
te csak repülj, te csak örülj,
kis ér fölött, nagy ág körül.

Kicsit várni tanítalak,
nem így ígértem az igaz,
szegény asszonyá tettelek,
pedig nagyon szerettem.

Ez még a dér, ez még a fagy,
de nő a mag a föld alatt
s az én kedvesem ajakát,
édesíti majd nap s virág.

JÁTÉK SZERELMESEMEL

A környéken harmonika
koronként könnyel kornyikál,
autó fut el, port ráncigál.
Neved szívemen holtig áll.
Egy kornyika csak kornyikál.
Neved szívemen holtig áll.
A szem, a talp, a hát vizül.
Hangod fülemben holtig ül.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NÓTA

A hegyi utak sárosodnak,
jajjonghatsz szíved szerint,
szegényember ősszel hal meg
mindig ősszel rendszerint,
mindjárt temethetsz megint.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NYOMORU TÁJÉK

Ilyenkor indul el a hegyi szél
s kotródik sirva a marék meleg,
ilyenkor szörnyű vágyaik miatt
szerre pusztulnak el az emberek.
Ilyenkor rothadt fát cipel a nép
télire gyűjteni. Megürül az ágy.
Ki rajt' fekszik, csak fogja magát
s estére meghal. Nem siratja el
tömött fiók, kövér eledel.

Ilyenkor lesz hideg a nyári ház,
bogas bajokra füst s hideg került,
a betegség is bekopogtatott,
sok lesz a lázas, sok az ingerült,
lázás gyerekre szörnyű este jár,
anyja haját egy szálíg tépi ki,
élő gyermeknek tej sem jut ilyenkor,
de a halottat száz kíséri ki.

Országos Széchényi Könyvtár

ÖREG EMBER KÉSZÜL

Apám emlékének

Már megy is a nyár
és kopnak a dolgok,
— többet esik, —
sárgára fogy le
csontos arcom,
világos színek
nem keresik.

Rossz adás-vétel életem,
— csak adok, sohasem veszek, —
világos színű nyár se
jön több,
minden muló nappal
kiöntök
erőmből újra keveset.

Elbúcsúzásra készen állok,
— gerendás ház, fekete ablak —
asszonyom, kölyköm, nem síratlak.
Ahány munkanap, annyi munka,
— negyvenhárom év, tél is, nyár is! —
nem jár szívem már, hogyha jár is.

Keveset járok még e locsban,
ne láss tudóm őszt, őszi náthát,
ne várj kályhát és ne hasáb fát.
Ne várjatok reggeli órák,
most pár napon át nem kelek fel,
ismerkedem — elég a munka —
az asszonnyal és a gyerekekkel.

Legyen szép nyaram. Sárga ősz
ne érjen el már itt. A telep
ilyenkor kedves. Vigyenek
november előtt ki a földbe,
(fullaszt a dér, botlaszt a sár).
S álljon öt percig eltűnődve
meg a munkásság és a gyár,
ha viszen négy, vékony ajakkal,
a Gyár előtt levett kalappal.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

DAL EGY GYENGE SZEGÉNY NŐRŐL

Szegényke messziről jött el,
hogy szülje hatalmas fiát,
száz hidon szédült, száz vizen hült
s járt száz tartományon át,

száz sirt hagyott el, édes várost,
száz csillámló, friss, kék tavat,
hogy egy zsidó kocsmás fiának
szüljön egy fekete fiat.

Rettegve jött, szeppenve bujt el
az idegen világ előtt,
jókedvű zsidók csak kacagták
a finomcsontu, gyenge nőt,

jókedvű zsidók csak kacagták,
de vérmes férje sirba dőlt
negyven s néhány éves korára
hirtelenül idő előtt.

S a többi zsiros száju bátya
és hájas néne mind halott
csak ő, a gyenge nő, maradt itt
megszeppent, özvegy, elhagyott,

de társa van. Hü sanyaruság,
derék szegénység érte el,
s bár bütykös ujjai csapottak
és álmában sem énekel,

ő boldog, mert éltetett, táplált
kínon, nyomoron, siron át
és igaznak kijáró bánat
boruzta mindég homlokát.

ÁRVA MÁRCIUS

Terülj el bánatom :
furcsa sóhaj,
bujdosó baj,
vénség, görbeség.

Ez, meg az, az útra megy ki,
botorkálgat keseregni ;
— Öregen, betegen
élek, szánj meg idegen !

Fuss el szomorú kép,
rádióznak háziurék,
gyepet látsz a közeli
hegyen, zölddel keveri
nap a tavalyi hót.
Száz van, aki rosszat vár,
egy olyan, aki jót.

Állj fel, lábam, állj fel,
jobb vidékre menni,
ez a város börtönöd, Könyvtár
házban harag, kövön kód,
itt nem tud csak sűrű könnyed
könnyen eleredni,
földdel társ nehéz szíved
nekikeseredni.

Vénség, görbeség,
furcsa sóhaj,
színtelen gyom ez a vers,
amilyen az élet :
árvaságban írt nyers,
ácsorgó dal,
gonosz csihány alatt nőtt,
felette karóval.

MAGÁNYOS

Erősen hallgass, mint a fém, ha forrósodik
csak a gyerek sir, csak a nő sóhajtozik,
a magadfajta emberek szüksézuak, mint a mélység,
a szemnek tisztalátás kell, a hangnak él, a szívnek
[kőkeménység.

Kinek van ideje ma rád hallgatni? Míndahány
gyüölködik élete miatt, keserül asztalán,
tizenkét óra munkaidő, hagyma kenyérrel, láz, kutatás,
nem kell neki vers, cifra sorok, elmés szófuttatás.

Dadogó, akadozó, szavakon botló, ügyetlen,
kacag a vidám, sirat a jó, út a kegyetlen,
tejtelen mell nevelt, betegség gondozott,
szegény a versed is, kopott, megfoltozott.

Erősen hallgass, a szívnek ma nem barátja a száj,
nem könnyü beszélni. Tenger alatt fáj, ami fáj,
érdemes-e bánatod felhozni? Megfulsz, alul maradsz!
De lehet-e hallgatni? Ha nem szólsz, nem élhetsz,
[nem aluhatsz.

Hallgass, ha mondom. Vörösödj hangtalanul, mint a
[tűzben a vas,
érlelj, mint a föld, csillogj hidegen, mint a messzi
[havas,
ma vért ontanak testvéreid szívéből gyilkosok kezei,
ez nem a te időd és nem a testvéreid ennek az idő-
[nek az emberei.

Százbaju szíveddel magad vagy, mint a kút vize,
[hegyi patak,
se meg nem kérdeznek, szólítanak, se meg nem állítanak
mély vized fodrozhatja szél, csaphatja vihar,
sírása néma marad, nem jut szívekbe hangjaival.

A HAZATÉRŐ ÉNEKE EZ

Gábor Istvánnak

Közeledünk. A hajnal mosatlan szövetjén
az áldott táj még alszik, ugatnak a kutyák.
Terül a sötétség, üt a vigasztalanság,
sötét a szomorúság, lenyom a szomjuság.

Szülőházam is itt volt, az ifjuságom itt telt,
magas, erős fiuvá testem is itt szökött,
meztlen fázó gyermek, kit anyja sem vigasztal,
fázott a talpam, váltig, a rongy s a sár között.

Vajjon mit szól anyám majd? Sikolt-e? Sír-e? Vár-e?
Sok éve messze mentem. Négy éve messze ment
a fiú, aki anyja kenyeréért küzdött. Kenyeréért.
Akinek van, nem tudja, mit jelent.

A bőr a csontra száradt. Ki látott ily soványat?
A hangom oly rekedt lett. A szem kialudt.
Ő, olyan az ember, mint az az esőcsepp,
melyet szél kapott fel s vad viharba fújt.

Munkástáj. Sötétség, megbuvás, alázat,
csurgatják üresség s baj szenteltvizét.
Tán örökké menned kell, hogy ki tudj érni innen.
Haragos vidék ez. Csukott száj. Borus ég.

REMÉNYTELEN

Zárt szobák vidékén
egyre száz, egyre száz,
kerek eső fizetget,
így cicáz, úgy cicáz,
padlás cseppent cseppeket,
milyen ó, milyen ó,
tisztá csepp-kerekeket,
ugy-e jó? vajjon jó?
Szavak lusta menete
menetel, menetel,
milyen órák követe
jöhet el, jöhet el?
Asztal hallgat, szék beszél
nagy doromb, nagy doromb,
járja víz, meg járja szél
a szobád, jó bolond.

Függöny nincs az ablakon,
rossz a fal, rossz a fal,
átok van az ajkakon,
nincs ma dal, nincs ma dal . . .
Asszony sívít s a gyerek,
a gyerek, a gyerek,
életedet eszi meg,
nincsen más, ezt eszi meg.
Elfogyott a kenyered,
nincs kenyér, nincs kenyér,
sebes hátad, tenyered
ma mit ér, ma mit ér?
mindjárt messze ment a nyár,
el a nyár, jaj, a nyár,
éhes szájad minek áll,
minek áll? Mire vár?

Mindjárt ősz jön, lusta bú,
jó szüret, vig szüret,
hogyha üres a batyú,
ki tölti, tölti meg?
S hogyha eljön majd a tél,
ó a tél, jaj, a tél,
cserepes szád nem beszél,
fojtja hó és vágja szél!

S mire itt van a tavasz,
a tavasz, a tavasz,
szádon nem nyilik panasz,
minek az? Kinek az?
Hisz nőd gyermeket vetélt,
elvetélt, elvetélt,
a világon minek élt,
minek élt? Kinek élt?
Kölyköd nem kér kenyeret,
kenyeret, kenyeret,
téli hülés ette meg,
ette meg, ette meg!
Jöhet eső, jöhet szél,
rongyos tested sem beszél,
nem kapál, nem kaszál,
nem vonít, nem kiabál,
megfojtja a deszkaszál,
deszkaszál, deszkaszál!

GYÖNYÖRŰ SORS

Salamon Jóskáéknak

Félárván nőttem fel idáig,
se nagyobb bátyám, se apám
nem volt. Tudjátok, hogy hiányzik,
indulásnál, út hajlatán
az öregebb, aki járt már erre,
aki e tájat ismeri,
ki ha köszön szembejövöre,
az is visszaköszön neki ?

Félárván jártam gyárról-gyárra,
a talpam s a szívem lyukadt, —
szomjas ajakkal érintettem
a földet és a vályukat.
Az ágy is, föld is, mind csak árú,
nem jár annak, ki nem fizet,
a föld ágyat nem adott nékem,
a vályú nem adott vizet.

Szomorú szívü, kék ajakú,
minden faluban megdobált,
szegény ember és lázadó is,
körülcsholt, lekiabált.
Igy botorkáltam éveimben,
pálcává kopott le a bot,
egyedüli és lemosolygott :
— Ez nem vett, mindig csak adott —

Félárván jöttem el idáig,
most mások nélkül is tudom,
mi az igazság. Hol kell ütnöm
s nem ütnöm, milyen kapukon,

— szomorú szívü, vékony ajku, —
tudom azt is : gyönyörű ősz
is tél lesz s tudom : lemosolygott,
megalázott hit az erős.

Minden faluban megdobálhatsz,
— aki szenvedett mindig él, —
szomorú szívü vékony ajka
a gazdag minden pénzínél
örökké élőbb ! Vár sorára
— pálcává kopott le a bot —
a Kifosztott él s tesz oly időért,
milyenről nem is álmodott.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NEHÉZ ÚTRÓL JÖN Ő ÉS ÖREG MÁR

Hinnéd ki arcom ismered,
hogy úgy öregszem?
Hogy fáradok s a hegyre fel
már nem törekszem?
Hinnéd ki arcom ismered,
hogy hamu se már a meleg?

Most már csak mindig úgy legyen:
Veled maradjak,
ahogy az őszi hegy és rajta ház
együtt maradnak.
Kihagy a mell, üljek Eléd,
most már az út öregje lép.

Öregre ült szék. Annyi volt,
ki ült rajtam. Megyek szét,
Milyen öregség!
Ó milyen nagyon komor öregség!

Országos Széchényi Könyvtár

NAIV EMLÉK

Kohn Ilonának

— Mind bőghetsz, úgyis itt maradsz, —
így az anyámnak az apám
s be is költözködtünk azonnal
a csípős, szeles éjszakán.

Hiába bőgtünk. Egy szobában
laktunk egészen tavaszig,
amikor nekem adták az ágyat
az egyetlent, az igazít.

Nem kellett már a földön feküdni.
Beteg voltam. Testvéreim
földön aludtak, de ülhettek
napig az udvar vizein.

— Tífuszos — mondta meg a doktor
és feküdtem két hónapig,
a konyhába szorult öt ember
este héttől reggel hatig.

A telepet én még nem láttam
sokáig nem. Jó sűrű sár
feküdt az uccán. Ablakon túl
köd, szürkesség, ólak, homály.

A telepí kutya veszett volt,
körül egyetlen ismerős,
csupa angolkóros gyerek,
görbe, sebes, hideglelés.

Addig feküdtem, míg a házfal
a nap szívetől lett meleg,
kitámogattak a tornácra,
sikongattak a gyerekek.

Igy tudom a gyermek emlékét,
sápadt, halk, süti a nap.
Nagybeteg volt, fel se tud állni,
a társai sikonganak.

Sápadt kölyök, nem is mosolyog,
csak bezárja jól két mély szemét.
A szegényvirágok kibomlottak,
orgona, papsajt, margarét.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FÖHAJTÁS A SZEGÉNYYSORS ELŐTT

Zavaros, furcsa csődület,
más szájak, más ige,
te vagy-é, ki itten élsz
és hogy kerülsz ide ?

Jól szabott vállak és szavak
ez nem neked való,
föld kéne neked és hegyek
s patakvíz volna jó.

Vagy a fekete telep
s a drága emberek,
szegények s olyan egyedüliek,
mint a hegyek.

Szegénységükben egyedül,
ez kellene neked,
fekete munkásasszonyok
és munkásgyerekek.

Társaddal ketten egyszerűen
ott élnél mint azok,
akiket érdemtelenül
a nyomor átka fog.

Vedreket huznál és igát
s moslékost hordanál
dagadó innal, dombra, fel,
amely zordonan áll,

szemétdombra, mely gyermeki
élted egyetlen és
olyan emléke, mint az ágy,
vagy mint a szenvedés.

Olyan emléke mint az ágy,
férgék lakása — kis
börtön, hol penészes a láz
s penészes vagy te is,

olyan emléke mint az ágy,
hol ültél s vártál oly
erősen, mint a halott
vágyhat a föld alól.

Mint a paraszt a föld alól,
ha falva hangja szól,
úgy vágytál jobb világra el,
szegénységed alól.

Hol nem kell tandíj s nem ruha,
hol nem súrol anyád,
nem hajol surlórongy fölé
törhetlen mint a nád.

Hol nem köhög fáradt apád,
hugocskád szeme jobb,
hol nem verés a vacsorád
s a reggeli nagyobb.

Ilyen emlékek élnek ott.
Mégis csak oda jár
vissza a vágyad. Messziség
nem lehet akadály.

Társaddal, ketten, egyszerűn
ott élni lenne jó,
illem s szabályok kötele
nem te neked való.

Ott kéne élned életük,
a rongyos életet
és küzködni, végig, velük,
mig így él a telep.

VERSEK ZÁRJELBEN

PRÓLOG

Gyötörjetek : szegénység,
gyermekévek,
sirás, ne hagyj el,
jőjj, első betegség.
(Anyám fején
borogatásos esték).
Gyertek el : udvar,
sár, cipőtlen lábak,
egy lej irkára, első
nap a padban,
első verés, megalázás.

Alázat.

Gyötörjetek mind
mélyebben, vadabban !

Mely édes volt,
mint a tej
s mint a málé, —
gyötörj szegény
mell.

Az édesanyámé,
min annyit
sirtunk, annyit,
mind a négyen.
Gyötörj, apám
melle is, mely
oly régen,
se nem fáj, se
nem zúg
hörögve reggel.

Jertek szegény
emlékek el
sereggel !

Gyár, hová jártam,
ágy, ahol aludtam
(ahol aludtam
férges barna lyukban).
Gyár, hová jártam
por, testek, fürészek,
veszekedések, téli
ébredések.
Gyere, te lány is,
gyere, első szégyen,
Gyere, melegség,
áldott jó kezében.

Ne hagyj el, sírás,
gyötörj, halál a
házban !
Apám szeme
az utolsó pusztulásban,
Gyere, tüdővész,
mely halálra etted.
Gyere el föld is,
mely őt eltemetted.

Gyötörj, szegénység,
üsd, gyötörd fiad,
amig ütöd, tudd meg,
meg nem tagad !
Emlékezz, test,
sose terülj meg
asztal,

kis asszonyom, ne
jőjj, ne jőjj
vigasszal !

Gyermekkorom,
ne hagyjon
el emléked !
Szegénység ! Néked
mondja verset !
Mindig néked !

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1.

Még fiucska voltam én akkor,
egyszer felkeltünk reggel hatkor,
ládát tettünk fel két szekérre,
kevés vaját csöppnyi kenyérre
és sírva fordult bús két szemünk fel:
Anyú szívem, miért megyünk el?

2.

Apám egy nap botot kapott,
mert fáj a lába,
sántított, mert megbotlott
a járdán valami fába.
Később lefeküdt, betegeskedett, fogyott.
Eltemettük a kerteken túl.
És azt kérdeztük:
- Ki fog minket verni ezentúl?

3.

Az öregét úgy hívták, hogy Veres,
de az is lehet, hogy így: Szekeres.
Pálca volt a kezében s azzal ütött
ő jókat,
engem jobban ütött, mint a többieket,
mert nem szerette a zsidókat.

4.

Rossz volt az életem. Egyszer loptam
egy ötlejest.
Anyám megvert és akkor délre
nem akart adni levest.

Később mégis adott
és fájt neki, hogy a pénzt visszaküldte.
Ő szomorú volt és beteg,
A szegénység őt sem kerülte.

5.

Csak egy szobánk volt és a szomszéd
magához vett minket egy napra
és azt mondta, ha jók leszünk, kimegy
falvakra s feltesz a bakra.
A mi lakásunkból nyögés hallatszott,
sírás és egy fájdalmas sikoltás végre.
Új testvérünk jött
Aznap zsíros kenyér volt ebédre.

6.

Ugy néztem rá, mint egy kedves,
finom csodára.
Leültem mellé s hallgattam a szavára.
Megérintett. Elállt beteg lélegzetem.
Jó volt hozzám. Azóta szeretem.

7.

A módosabbak templomba jártak.
Kopott gyöngyöt morzsoló egy néni.
Mi kikacagtuk. Özvegyasszony
jött be a házba krumplit kérni.

Az anyánk az ágyon sóhajtott
— Kinn jégcsapok néztek a szembe —
— Hozz fel, fiam, egy kis kosárral
és én lementem a verembe.

Egy rongyot varrt munkaruhámra
ült a Szegényke s csöndben varrt ott,
— rossz a szegénység, mondta jajjal
és sóhajtott s megint sóhajtott.

8.

A gyár kevés úr tulajdona
volt,
a kevés úrnak sok szolgálja
volt,
a sok szolga az mind csak oda
járt,
és hajtotta a gépeket s a
gyárt.

A sok úr kedvesen mind otthon
ült,
a munkás hajlott és halálra
hült,
s mire szegény élte végére
tért,
az úri részen a pénz égig
ért.

9.

A ház előtt sok közönyös
szakállas állt,
egy asszony, száz asszony,
kitudja hány szájjal
szepegve kiabált.

A négy deszkát szeggel ütötték
s kövel
és vállon vitték el közös
erővel.

ronggyal s hamúval
mostak utána vért,
közös erővel vitték őt
azért,
hogyan visszajönni, nehogy
eszébe jusson,
tovább civódní kis kenyéren,
huson.

10.

Egy nap levél jött a telepre
Dénestől, akit már alig ismertek,
akit évekkel ezelőtt elfogtak
és elcipeltek
s aki sóbányák táján töltötte
napjait,
így írt :
— „Jó komámék, hogy vannak
kijetek, én bizony
alig
élek, kérem, ha tehetik, küldjenek
mellényt ide nekem,
ezt az itteni hideget, ugyanis,
csak nagyon nehezen
tűrhetem.
Pár hetem van itt még,
aztán szeretnék arra felé
menni,
a feleségemnek se felejtsek
el megizenni,
hogyan hűséges szívvel valék itt
vele szemben.“
(Az asszony akkor már
mással volt szerelemben.)

Visszairt a koma :
— Dénes fíjam,
mü es megvagyunk, igaz,
hogy kenyeret s megint
munkát csak nehezen kapunk,
azét itt küdünk keves húst,
meg a kért ruhadarabot,
hasznádd el egészséggel, ha
használhatod . . .
No még csak arról értesítelek,
Dénes, téged,
hogyhát mással állt össze
a feleséged.
Máskülömben jó tanálkozást
kévánunk,
Én és Teré . . .“

Sose jött többé, Dénes,
a telep felé.
Kiszabadult, munkát
keresett, nem kapott,
lopott, aztán megölt egy
lócsiszárt vásárra baktatót . . .
Azóta valami fekete
hegyekben, örökké
vágja a sót.

11.

Az öreg Ötrá meghalt
egyik éjjel,
elfutott családja
szerte-széjjel,
elfutott családja és
otthagya ott,

Ötrát, ki holt volt
s aki hallgatott.
Hallgatott s feküdt
holtágyán, pedig
otthagyták.
Örült, hogy feketik.
Örült, hogy csöndben
végre feketik,
hogy nem használják
és nem kergetik.

12.

Egy este a szomszéd játszott
dalt a citerán,
az este egy sem gyújtott fényt
a házban,
egy sem, ám.
Az ének zsongott
mint hegyi, hűvös tó,
a szobákban meghalt
a sok dühös szó.
Férfjére bujt a nő,
anyjára gyermek
és gondolkoztak, sirtak,
énekeltek.
A sírás nyomán veszett dalt
vert az ég szét :
Kenyér ! kacagás !
boldogság ! egészség !

DAL A KÉSEI NYÁRRÓL

Gaál Gábornak

1.

Mikor a munkástelepen
telt-folyt még ifju életem
és testi gond, bús szerelem
volt italom és kenyerem,

hogya menni készült a nyár
megállt a gyár házainál,
megcsillant fénye ablakon,
az ösvényen, az udvaron

s elnézte a gyár férjét, fiát
apró cinkóját, asszonyát
és fájt a nyár szíve az ég
és elfelhőzte kék szívét.

Elment a nyár s a könnyü rét
hegyezte már sárga fülét,
mert hegy megett és víz megett
az ősz dobolva típegett.

A cifra, nyári sok szemét
pusztult el halkan legelébb,
nyúlós sár, kék sár lepte el,
betegséget hozó lepel.

Ahogy az eső megeredt
tűz kelt a kis falak megett
s átvette átkos örökét
a jajgatás, a köhögés,

megsüketülés, vakulás,
köpés, nyilalás és szurás,
rángódott, vergődött a táj,
megtömődött az ispotály.

Mint kít az el nem követett
bűn terhel, gyötör, fenyeget,
egyik ajtóról másra, én
jártam a bánat idején.

Ó, annyi szívet, lüktetőt
hallgattam s annyi rossz tüdőt
és annyi szemet, vakulót,
koromsötétbe halkulót

és annyi mellet, annyi lázt,
didergést, fájást és fujást,
szepegést, bőgést, zokogást
éreztem én, de soha mást!

Reánkborultak a hegyek
gyilkos, kék köd ereszkedett
s száz méterről, nap-nap után
zihált rossz mellével apám.

Jaj, kérdezték az emberek,
mi gyötri úgy a szívedet?
Jaj, kérdezte egy drága lány,
ki után sírsz, mondd, ki után?

S a dér, az ősz, az éjszaka
s a zord hajnal, az éj fia
és felhőrongyos néma nap
és köhögéses alkonyat

mind engem, engem kérdezett,
mi gyötri úgy a szívemet ?
Ha lécz tüze világított
és fájt bánat és fájt titok

„mért sírsz ?“ kérdezte meg a láng
„mért sorvadsz el, mint a katáng,
mint kóró, tuskó, túske, mész,
elfujt tűz, pocsolya, penész ?“

„Miért fonnyadsz, némulsz, kít síratsz?
kihez szólsz, kitől vársz vigaszt ?!“
De nem adtam feleletet
elfelhőztem a szívemet.

2.

(Ázt csak én tudhatom,
az fáj nekem nagyon,
hogy ilyenkor, ha ősz felé kell mennem
ezer tudó roncsolódik bennem.)

3.

Veszti rőt színét a patak,
hegyek mélykébe hajlanak,
tűnik a fű is, az ugar
marad mérges lapuival,

mulik a nyár szük ideje,
megkopik a dolgok színe,
már mulik is időnk, szívünk
örömünk, bajunk, friss színünk.

ne állj, ne várj, ne nézelődj,
bujj le sirodba éj előtt,
új földcellában régi ágy
ásítva nógatja urát.

Még alszanak dörgő vizek,
nem zeng vihar, szél nem zizeg,
nem indul köd, nem jön a dér
betegek lélegzetiért.

Mégis elmulunk, jól vigyázz,
üres a kút, árva a ház,
s nem inté utánunk; „ó megállj,
maradj még!” a kései nyár.

Az első őszi hajnalon
zokogj erősen ríjj nagyon
s ha reggel kél hegyen s vizen
fogj meg erősen kis szívem.

Országos Széchényi Könyvtár

ÜDVÖZLET HAZATÉRÉSKOR

Füzi Bertalannak

Ne ugassatok telepi kutyák,
melengessetek most már gyári rétek,
elmúlt a gyötrő, ifju szomjuság,
csavargásomból megtértem közéték !

Köszöntlek rönktér ! Nagy erdei fák
hamvas husa, kifosztottan az ágtól !
Városinak oly' idegen világ,
de én nékem menedék e világból !

Zengj cirkula, búgj gátter, hollá, hollá,
perdülj le moszt, nyujtózz álmos anyagter !
Szerszámműhely ! csengess és dúdolj rá !
Ezért jöttem vissza e régi hangért !

Jó barátom szeles, barna mező,
eső hozója, napfény hordozója,
villámok ágya, ködökbevesző
őszí tér, téli hó jó ringatója

fogadj jól ! Kicsiny lakásunk üres,
nem tud már rólam, ki gyerekfejémmel
láttam halált és kínlódtam peres
család közt s korán, örök szerelemmel

bújtam az Első friss mellére és
egész Osztállyal kellett, hej, perelnem,
de nem volt hiába a szenvedés :
örök szerelmem lett első szerelmem.

Csüggedt eső, novemberek vize
zúg le az öreg, elkorhadt csatornán!
Mit nem mutathat tükör, semmise —
ablaküveg mutasd meg régi formám:

kisírt szemem, végigsírt ifjuságom.
Ó szív, idézd fel bús esték sorát,
csapdosó láng fényét az égő fákon,
az egyedüliség fanyar borát,

a leskelődő betegséget, álmos
és baráttalan délutánokat,
szegényéletem én velem bejárd most
sok szűk évemet, sok bő bajomat.

Ne ugassatok telepi kutyák,
melengessetek most már gyári rétek,
szegénység keblén nőtt szomorúság
űz engem sírni, vissza, ti közétek.

Melengess gyár, fogadj szeles mező,
dalolj cítera bús, szegény szívemnek,
hadd sírja ki magát az érkező
apai vállán a szegénytelepnek.

**Szemelvények a költő „MELLETTED
ÉLNEK” „(Mai román költők)” című, 1938
Januárjában megjelenő kötetéből.**

Tudor Arghezi:

KATINKA

Napból font kosarába
elfért a május mindenik virága :
tejszirmú halk, sárszemű, tisztatestű
békavirág és éjféli szekfű.
Szeder mellében friss, finom urak
kutattak, illatos, lágy ajkuak,
s nem kértek térden vékony uridámát
vették a kislány ki sem nyílt virágát.

Katinka, te ! Selyempapucskád, éked,
gyöngyöd ki adta ? Nem Stase vette néked !
Ki huzott gyűrűt mindenik ujjadra ?
Te megcsaltad Staset ! Vigyázz magadra !

Ki vette ébentested el, a tej és vérszagut,
ki itta fel a sóhajod, hazug ? !
Ki vette s itta tested utcarongy ? !
Könnyen hívó, könnyen fekvő bolond !

Ki bontotta dohányszagu hajad ?
Inged lehuzni kinek volt szabad ?
Szőrös, eres karjába ki temette
fejed s vállad fogak közé ki vette ?
Ki lelt gyümölcsöt rajtad, szúrós kórón ?
Ki dermesztett meg csontjaidig forrón ?

Te letagadtad, hogy az éjszakát,
ki férfi ágyában muláttad át.
Szerelmes éjnek tul nagy lett az ára,
édes ringyó, május gyöngyvirága !

Látod Năstase az elítélt
csak egyszer csókolt meg ugy igazán,
de akkor ám azon az éjszakán
a kése kis madárszívedig ért.

Aron Cotruș :

ISMEREM MAGAM

Ismerem magam,
nyugvásnélküli vagyok akár a higaný.
Nem születtem csillagokra ugatni,
se rongy aranyért magam árulni, eladni,
de tenni, hatni.
Se elnyomni,
se elnyomatni.

Hogy önmagam lentí, alantí néppel elvegyítsem,
azért vagyok én itten,
s azért is, hogy a lelkemet tűz lángjával építsem
s zuhanva hintsem,
hogy házamba hordjam a láthatárt,
hogy adjak és vissza ne fogadjak.
Viselni terhét az igazaknak
s vállalni kárt.

Higgadt földje hazámnak, viharja, vize,
egétverő hegyei, kószáló fellege
adott nekem szívet s e szív, fia szíve
oly gyümölcs, olyan éték,

hogy íze illata legjobb napjáig érett.
Nincs ilyen érlelése
idegen vidékek
havának, hevének.
Házamból, amelyet nem lakatolok, zárok,
minden emberfiának, testvérkezét
kinálok,
szigorú éjemen,
mert azért vagyok én itten,
hogy a szenvedőkkel magam elvegyítsem
s zuhanva hintsem.
Kedvem a tékozlást törvénné tette meg
s ha forró erőm napja lehuny,
lemegy,
ne tünődj el tünésem.

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM

Egyszerű	5
Komor köszöntés	6
Székely munkásdal	7
Nógató	8
Földnélkülieknek	9
Biztató	10
Száz torokból	12
Kolónia	14
Kesergő	15
Szegényének pusztuláskor	17
Dal	18
1514-ből ének	19
Mogorva nyár	21
Dal	22
Dal decemberben	23
Egyszerű szerelmes ének	24
Játék szerelmesemmel	25
Nóta	26
Nyomoru tájék	27
Öreg ember készül	28
Dal egy gyenge, szegény nőről	30
Árva március	31
Magányos	32
A hazatérő éneke ez	33
Reménytelen	34
Gyönyörű sors	36
Nehéz útról jön ő és öreg már	38
Naiv emlék	39
Főhajtás a szegénysors előtt	41
Versek zárjelben	43
Dal a kései nyárról	52
Üdvözlét hazatéréskor	56
Tudor Arghezi: Katinka	58
Aron Cotruș: Ismerem magam	59

BIBL. UNIV. CLUJ

3852 12. VI. 1937

EXEMPLAR LEGAL

Átadva : O. Sz. K.-nek
35.568-1940. IV számú
V. K. M. rend. alapján.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Lei 80.—